

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania

COM(2008) 553 wersja ostateczna – 2008/0180 CNS

(2009/C 218/14)

Dnia 19 listopada 2008 r. Rada, działając na podstawie art. 37 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

„wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania”

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 28 stycznia 2009 r. Sprawozdawcą był Frank ALLEN.

Na 451. sesji plenarnej w dniach 25–26 lutego 2009 r. (posiedzenie z 25 lutego) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 161 do 5–8 osób wstrzymało się od głosu – przyjęła następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji. Jest on znaczącym krokiem we właściwym kierunku oraz może przyczynić się do poprawy dobrostanu zwierząt w procesie uboju.

1.2 Komitet przyjmuje z zadowoleniem propozycję, by podmiot prowadzący rzeźnię w pełni odpowiadał za dobrostan zwierząt w procesie uboju, przewidującą wymóg wprowadzenia standardowych procedur operacyjnych, świadectw kwalifikacji oraz konieczność powołania w rzeźniach urzędników odpowiedzialnych za dobrostan zwierząt.

1.3 Komitet podkreśla, że urzędowy lekarz weterynarii powinien odgrywać kluczową rolę w nadzorowaniu pełnego przestrzegania odpowiednich procedur ochrony dobrostanu zwierząt w procesie uboju. Powinien on być także niezwłocznie informowany o wszelkich zmianach standardowych procedur operacyjnych.

1.4 Urzędowy lekarz weterynarii powinien odpowiadać w szczególności za regularne kontrole należytego przestrzegania procedur monitorowania uboju.

1.5 Dopuszczenie odstępstwa od oszołamiania w przypadku rytualnego uboju zwierząt jest całkowicie niezgodne z celem proponowanego rozporządzenia, a mianowicie dobrostanem zwierząt w procesie uboju.

1.6 Komitet z ogromnym zadowoleniem przyjmuje nowe procedury likwidacji zwierząt oraz uśmiercania z konieczności. Niezwykle ważny jest w szczególności wymóg ustalania planu działania w celu zapewnienia zgodności z przepisami określonymi w rozporządzeniu jeszcze przed rozpoczęciem działań. Z dużym zadowoleniem należy także przyjąć przepis dotyczący publicznego udostępnienia w ciągu jednego roku od zakoń-

czenia działań związanych z likwidacją sprawozdania oceniającego wyniki tych działań.

2. Wprowadzenie

2.1 Troska o dobrostan zwierząt zyskuje na znaczeniu w całej UE, co ma istotne znaczenie w społeczeństwie, które uważa się za cywilizacyjnie zaawansowane.

2.2 W dwóch opiniach naukowych wydanych przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) w latach 2004 i 2006 proponowano zmianę obowiązującej dyrektywy 93/119/WE.

2.3 Stwierdzono konkretne problemy występujące w prawodawstwie UE, takie jak brak spójnej metodyki dotyczącej nowych metod oszołamiania, a także brak wyraźnie określonych obowiązków podmiotów prowadzących rzeźnię oraz ich kadry kierowniczej. Potrzebne jest również odpowiednie szkolenie personelu zajmującego się ubojem zwierząt.

2.4 Konieczne jest ustalenie jasnych warunków dobrostanu mających zastosowanie w przypadku zwierząt przeznaczonych do uboju w celu zwalczania chorób. W razie uboju zwierząt z konieczności, w jak największym stopniu należy stosować reguły dotyczące dobrostanu, tak aby uniknąć zwłoki i niepotrzebnego cierpienia zwierzęcia.

2.5 Konieczne jest lepsze zrozumienie potrzeb związanych z dobrostanem zwierząt i uwzględnienie tych kwestii w przygotowaniu zwierząt do uboju oraz w sposobie postępowania z nimi przed ubojem.

2.6 Dyrektywa 93/119/WE zostanie uchylona i zastąpiona proponowanym rozporządzeniem, ale zakres przepisów nie ulegnie zmianom.

2.7 Proponowane we wniosku zastąpienie odnośnej dyrektywy rozporządzeniem zapewni jednorodne i równoczesne stosowanie przepisów w całej UE, co jest zgodne z zasadami jednolitego rynku.

3. Wniosek Komisji

3.1 Rozporządzenie ustanawia przepisy dotyczące uśmiercania zwierząt utrzymywanych dla produkcji żywności, wełny, skóry, futer i innych produktów oraz przepisy dotyczące działań powiązanych.

3.2 Dopuszczone będzie odstępstwo w przypadku uśmiercania z konieczności, aby zapobiec niepotrzebnemu bólowi i cierpieniu zwierzęcia, lub w sytuacjach, w których bezwzględne zastosowanie się do tych przepisów spowodowałoby natychmiastowe i poważne zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa ludzi.

3.3 Rozporządzenie nie będzie miało zastosowania w przypadku zwierząt uśmiercanych:

- a) podczas zatwierdzonych eksperymentów naukowych;
- b) podczas polowań;
- c) podczas imprez kulturalnych lub sportowych;
- d) przez lekarzy weterynarii w ramach wykonywania przez nich zawodu;
- e) w przypadku drobiu oraz królików i zajęcy uśmiercanych przez ich właścicieli na potrzeby własnej konsumpcji.

3.4 Podczas uboju i działań powiązanych zwierzętom trzeba oszczędzić wszelkiego zbędnego bólu, niepokoju i cierpienia. Podmioty muszą podjąć wszelkie konieczne działania, aby przed ubojem zapewnić zwierzętom jak najlepsze warunki i traktowanie z narażeniem ich na jak najmniejszy stres.

3.5 Zgodnie z art. 4 ust. 1 zwierzęta powinny się uśmiercać wyłącznie przy użyciu metod zapewniających natychmiastową śmierć lub po ich uprzednim oszołomieniu.

3.6 Na zasadzie odstępstwa zwierzęta mogą być uśmiercane bez uprzedniego oszołomienia, jeżeli taką metodę zalecają obyczaje religijne, pod warunkiem, że uśmiercenie będzie mieć miejsce w rzeźni. Państwa członkowskie będą mogły podjąć decyzję o niestosowaniu tego odstępstwa.

3.7 W załączniku I przedstawiono wykaz metod, zgodnie z którymi winno się odbywać oszołomianie, wraz ze szczegółowym opisem związanych z nimi specyfikacji technicznych. Kontrole skuteczności procesu oszołomiania powinny być przeprowadzane na wystarczająco reprezentatywnej próbie zwierząt, aby proces przebiegał w sposób właściwy i jednolity.

3.8 Wspólnotowe kodeksy dobrych praktyk dotyczących metod oszołomiania określonych w załączniku I można będzie przyjąć zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 22 ust. 2. Procedura ta określona została decyzją Rady z 1999 r., która ustanawia warunki wykonywania przez Komisję przyznaných jej uprawnień wykonawczych za pośrednictwem komitetu regulacyjnego złożonego z przedstawicieli państw członkowskich, któremu przewodniczy przedstawiciel Komisji.

3.9 Podmioty są zobowiązane do sporządzenia i wdrożenia standardowych procedur operacyjnych, aby zapewnić zgodność uśmiercania i powiązanych działań z art. 3 ust. 1. Wspomniane standardowe procedury operacyjne należy udostępnić właściwemu organowi na jego żądanie. W odniesieniu do oszołomiania standardowe procedury operacyjne muszą uwzględniać zalecenia i instrukcje producentów dotyczące stosowania urządzeń. Ponadto konieczne jest posiadanie dostępnych urządzeń zapasowych w razie problemu z urządzeniami oszołamiającymi.

3.10 Osoby biorące udział w uśmiercaniu i działaniach powiązanych w rzeźni winny posiadać świadectwo kwalifikacji w odniesieniu do następujących czynności:

- a) zajmowanie się zwierzętami i opieka nad nimi przed ich skrupowaniem;
- b) krępowanie zwierząt w celu oszołomienia lub uśmiercania;
- c) oszołomianie zwierząt;
- d) ocena skuteczności oszołomienia;
- e) pętanie i podnoszenie żywych zwierząt;
- f) wykrwawianie żywych zwierząt;
- g) uśmiercanie zwierząt futerkowych.

3.11 Do produktów sprzedawanych jako urządzenia krępowane lub oszołamiające trzeba dołączać instrukcje dotyczące ich użytkowania i konserwacji w sposób zapewniający najwyższy poziom dobrostanu zwierząt ze szczególnym uwzględnieniem kategorii lub masy ciała zwierząt oraz odpowiedniej metody monitorowania skuteczności urządzeń.

3.12 Załącznik II jasno określa wymogi dotyczące konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia rzeźni. Do celów rozporządzenia właściwy organ w państwie członkowskim (określony w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 853/2004) zatwierdza każdą rzeźnię, która spełnia odpowiednie kryteria.

3.13 Podmioty będą musiały zapewnić stosowanie się do określonych w załączniku III zasad operacyjnych dotyczących rzeźni. Niezależnie od przepisów art. 3 ust. 1, zabronione są następujące metody kłębienia:

- a) zawieszanie lub podnoszenie zwierząt za stopy lub nogi;
- b) zakładanie mechanicznych zacisków na nogi lub stopy zwierząt;
- c) łamanie nóg, przecinanie ścięgien w nogach i osłepianie zwierząt;
- d) przecinanie rdzenia kręgowego, np. przy pomocy noża lub sztyletu;
- e) stosowanie prądu elektrycznego, który nie oszołamia ani nie uśmierca zwierzęcia w warunkach kontrolowanych, a szczególnie stosowanie prądu elektrycznego, który nie przepływa przez mózg.

Jednakże lit. a) i b) nie stosują się do pęt używanych w stosunku do drobiu.

3.14 Podmioty są zobowiązane do ustalenia procedur monitorowania uboju w celu sprawdzenia i potwierdzenia, czy zwierzęta przeznaczone do uboju są skutecznie oszołomione w okresie od zakończenia procesu oszołamiania do stwierdzenia śmierci, przy czym konieczne jest uwzględnienie nazwiska osoby odpowiedzialnej. W każdej linii uboju, w której używane są różne urządzenia oszołamiające, musi zostać wprowadzona oddzielna procedura monitorowania.

3.15 W każdej rzeźni podmioty mają obowiązek wyznaczenia urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt, który będzie odpowiedzialny za zapewnienie należytego przestrzegania przepisów rozporządzenia. Odstępstwem objęte będą rzeźnie dokonujące rocznie uboju mniej niż 1 000 sztuk zwierząt gospodarskich lub 150 000 sztuk drobiu.

3.16 Celem wniosku jest zwiększenie publicznej odpowiedzialności właściwego organu dokonującego uśmiercania zwierząt związanego ze zwalczaniem chorób (takich jak grypa ptaków i pryszczycy) w zakresie dobrostanu uśmiercanych zwierząt. W szczególności zgodnie z proponowanym rozporządzeniem

konieczne będzie lepsze planowanie, lepszy nadzór i lepsze informowanie.

3.17 W przypadku uśmiercania z konieczności osoba odpowiedzialna za dane zwierzęta jest zobowiązana do podjęcia wszelkich koniecznych działań, aby jak najszybciej uśmiercić zwierzę.

3.18 Każde państwo członkowskie powołuje krajowy ośrodek referencyjny, który zapewni stałe i kompetentne wsparcie inspektorom urzędowym oraz naukową i techniczną wiedzę specjalistyczną.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Odstępstwo dotyczące niewielkich rzeźni zawarte w art. 14 jest właściwe i niezbędne, by małe rzeźnie mogły nadal funkcjonować i obsługiwać rynki lokalne.

4.2 Należy rozszerzyć zakres zadań urzędowych lekarzy weterynarii, tak aby zgodnie z przepisami zawartymi w rozporządzeniu sprawowali oni funkcje nadzorcze, co w szczególności dotyczy nadzorowania działań urzędnika odpowiedzialnego za dobrostan zwierząt. Urzędowy lekarz weterynarii powinien być niezwłocznie informowany o wszelkich zmianach standardowych procedur operacyjnych.

4.3 Należy utworzyć grupę ekspertów naukowych, która przeanalizuje i sporządzi kodeksy dobrych praktyk dotyczące metod oszołamiania wymienionych w załączniku I.

4.4 Propozycja zawarta w art. 4 ust. 2 dotycząca zezwolenia – na zasadzie odstępstwa – na ubój rytualny jest niezgodna z ogólnym celem rozporządzenia, którym jest poprawa ochrony zwierząt podczas uboju. Innowacyjne rozwiązanie techniczne, jakim jest urządzenie służące do kontrolowania skuteczności oszołamiania (*Stun Assurance Monitor*), umożliwi osobom pragnącym dokonać rytualnego uboju poprzedzonego oszołomieniem prądem elektrycznym zgodnie z regułami hałal dokładne kontrolowanie ładunku elektrycznego, jaki otrzymuje zwierzę. Gwarantuje ono, że przed ubojem zwierzę zostanie właściwie oszołomione, lecz pozostanie żywe. Urządzenie rejestruje każdy przypadek oszołomienia oraz napięcie, któremu poddawane jest zwierzę. Faktycznie może to przyczynić się do zwiększenia dobrostanu zwierząt. Ponadto do stosowania urządzenia *Stun Assurance Monitor* zachęciłoby wprowadzenie systemu oznakowania wskazującego metodę uboju. Istotne znaczenie miałyby aktywne wsparcie przez Komisję badań nad systemami, które przekonałyby grupy religijne do stosowania oszołomienia, co zapewniłoby ochronę dobrostanu zwierząt podczas uboju.

4.5 Istotne jest, aby kodeksy dobrych praktyk zostały przygotowane w porozumieniu z różnymi zainteresowanymi stronami oraz podlegały zatwierdzeniu przez Komisję.

4.6 Małe rzeźnie musiały w ostatnim czasie ponieść znaczące wydatki na modernizację konieczną do spełnienia wymogów „pakietu higienicznego”. Aby nie dopuścić do zagrożenia ich rentowności, należałoby zapewnić im wsparcie finansowe na pokrycie kosztów związanych z dostosowaniem do wymogów rozporządzenia.

4.7 Ośrodki referencyjne powinny być tworzone harmonijnie i w powiązaniu z istniejącymi ośrodkami naukowymi i badawczymi w danym państwie członkowskim. Istotne jest, aby ich zadania nie powielały się i aby zapewnione zostały odpowiednie środki finansowe gwarantujące skuteczne działanie systemu. Programy szkoleń wymagają harmonizacji na szczeblu UE.

4.8 Przy sporządzaniu kodeksów praktyk dotyczących postępowania ze zwierzętami i opieki nad nimi należy stosownie uwzględnić poglądy osób, które posiadają najmniej pięć lat nieprzerwanej praktyki w zajmowaniu się zwierzętami i opiece nad nimi, w powiązaniu z naukowymi opiniami na temat tych kwestii. Ten punkt widzenia należy również uwzględnić w kursach przygotowujących do uzyskania świadectwa kwalifikacji w tej dziedzinie.

4.9 Do 31 grudnia 2014 r. państwa członkowskie powinny wydać świadectwa kwalifikacji bez egzaminów w przypadku osób z co najmniej pięcioletnim nieprzerwanym doświadczeniem zawodowym na podstawie pozytywnej oceny urzędowego lekarza weterynarii.

4.10 W szczególności Komitet z zadowoleniem przyjmuje art. 4 ust. 1 jako najważniejszy. Przewiduje się w nim usmierzanie zwierząt wyłącznie przy użyciu metod zapewniających natychmiastową śmierć lub po oszołomieniu.

4.11 Komitet z zadowoleniem przyjmuje propozycję zawartą w art. 8, zgodnie z którą urządzeń oszołamiających nie można wprowadzać do sprzedaży bez odpowiednich instrukcji dotyczących ich użytkowania i konserwacji w sposób zapewniający optymalne warunki dla dobrostanu zwierząt. Należy podjąć badania, które zagwarantowałyby dostępność automatycznego systemu monitorowania. Rozporządzenie nie określa, w jaki sposób będą przyznawane licencje w celu zapewnienia niezależnej kontroli urządzeń wprowadzanych do sprzedaży pod kątem ich zgodności z informacjami podanymi przez producenta.

4.12 Komitet jest zdania, że produkty przywożone z krajów trzecich powinny spełniać równoważne normy, aby uniknąć zakłócenia konkurencji. O kwestii tej mowa jest w art. 10, lecz trzeba ją określić bardziej zdecydowanie i precyzyjnie. Konieczna jest również deklaracja zamiaru realizacji takiej polityki.

4.13 Komitet przyjmuje z zadowoleniem główne zasady zawarte w proponowanym rozporządzeniu.

Bruksela, 25 lutego 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI
